

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Missionsförbundet

ILLUSTRERAD TIDNING

för Svenska Missionsförbundets yttre mission

Utkommer den 1 och 15 i varje månad

1 Mars 1916.

Redaktör: J. E. LUNDAHL

Nr 5. Årg. 34.

Några ord om läkaremissionens betydelse.

Ur en uppsats av Överlärare J. Kammerer, Stuttgart.

(Uppsatsen skrevs före krigsutbrottet.)

I.

Läkaremissionens verksamhetsfält är uteslutande att söka i de icke-kristna länderna. Mestadels arbetar den i tropikerna; dock har den trängt djupt in i den tempererade zonen, ja ända uppe i Labradors och Alaskas isfält kan man finna dess representanter.

Enligt senaste uppgifter stå omkring 1,100 läkare i den evangeliska missionens tjänst. De fördela sig på de olika missionsfälten på följande sätt: Kina 415, Indien och Ceylon 340, Afrika 113, Turkiet och Persien 65, öarna i Indiska och Stora ocean 48, Japan, Korea och Formosa 45, Amerika 15, på andra platser 48. 550 sjukhus och 1,024 polikliniker tjäna som stödjepunkter i arbetet. Vilket omfång dessa anstalters arbete har tagit, ser man bäst av att där årligen besvaras 7,500,000 rådfrågningar och utföras 120,000 operationer. Detta är ju i och för sig uttrycksfulla siffror.* Men de

erhålla en mera upphöjd betydelse därigenom, att en stor del av dem handla om sådana sjuka, som utan läkaremissionens hjälp skulle ha varit hemfallna åt en säker död.

Hur högt läkaremissionens värde uppskattas isynnerhet i England och Amerika, visar redan en blick på dess raska tillväxt. Under det att år 1878 funnos 100 missionsläkare i verksamhet (uteslutande engelska och amerikanska) har deras antal den dag, som i dag är, stigit till 1,100. Ett enda sällskap, Engelska Kyrkomissionen, har 92 läkare i arbetet. Liknande äro förhållandena i Amerika. Den tyska läkaremissionen ter sig rätt blygsam vid sidan av den engelska och amerikanska. För närvarande förfogar den över en stab av 18 europeiska och 20 infödda läkare, som i sin tur kunna räkna 40 medicinskt bildade missionärer och 138 sjuksystrar som sina hjälpkrafter. Antalet av de behandlade patienterna belöper sig på 305,000. Utom dessa behandlas i 20 tyska spetsläkarsystrar 1,900 patienter.

* De talrika sjuka, som på missionsstationerna behandlas av missionärer och sjuksköterskor, äro ej medräknade. Deras antal uppgår likaså till många tusen.

Och dock lämna dessa siffror, de må nu vara aldrig så värtaliga, en högst ofullkomlig föreställning om läkaremissionens fulla betydelse, redan ur rent medicinsk synpunkt. Missions-sjukhusen och poliklinikerna äro mestadels hänvisade till de s. k. tropiska sjukdomarnas region, ofta alldeles isolerade och utan förbindelse med europeiska nybyggen. Därför få de karaktären av framskjutna pionjärposter för det medicinska kulturarbetet. Från dessa medelpunkter utsprides den medicinska upplysningens ljus till de av okunnighet och vidskepelse förmörkade infödingarne. Där man förr satte varje sjukdom i förbindelse med trolleri och onda maktens inflytande; där man sorglöst levde och lät de enklaste och närmast till hands liggande buiden för hälsans vård passera förbi; där trollkarlar med sina amuletter och besvärjningar eller sluga och giriga präster eller i bästa fall okunniga kvacksalvare voro de sjukas enda läkare, där har läkaremissionen börjat skapa något alldeles nytt.

Genom läkaremissionen har det lyckats att göra en allmän bräcka i den mur, som tusenårig vidskepelse uppfört, och skaffa en ingång för upplysningens ljus. Nu höjer sig de inföddas hälsotillstånd, dödligheten bland barn och vuxna går betydligt tillbaka, farsoterna förlora sin skräckinjagande betydelse, europeiska läkemedel träda i amuletternas och trollmedelns ställe och en landets förhållanden motsvarande sjukvård uppstår.

Vilken oerhörd fördel, som härigenom bevisas den infödda befolkningen, ha de europeiska kolonialregeringarna vetat att uppskatta. Icke förgäves ha de

anropat läkaremissionen om hjälp till att sköta sina biländer i sanitärt avseende. De veta, att de i missionsläkaren ha den sakkunnigaste och hän-givnaste medhjälparen, vars verksamhet för kolonierna är av synnerligen stort värde. Mer och mer gå de också över till ett pekuniärt understödande av läkaremissionen. Mest lämnar i detta fall den holländska kolonialregeringen. Den beviljar betydande bidrag till byggande av missionssjukhus, lämnar samtliga läkemedel och förbandsartiklar gratis och betalar största delen av lönerna för missionsläkarna och de medicinskt utbildade missionärerna.

Genom ett lämpligt samarbete mellan kolonialregeringarna och läkaremissionärerna kan mycket åstadkommas till höjandet av det allmänna hälsotillståndet i kolonierna. Räcka de varandra händerna i bekämpandet av smuts och orenlighet, dryckenskap, grymma seder, opiummissbruk, månggifte, barnäktenskap m. m. dylikt, så stoppas härmed de värsta källorna till sjukdomsnöden, och befolkningens sundhetstillstånd höjes på samma gång som dess kroppsliga och andliga arbetsförmåga. En annan följd bör ock vara, att den ännu förskräckligt höga dödligheten bland barn nedsättes. I många delar av Ost-Afrika uppgår den till 85—90 procent, beräknat på första levnadsåret. Förutsättningen därför är naturligtvis i första rummet utbildandet av dugliga infödda barnmorskor.

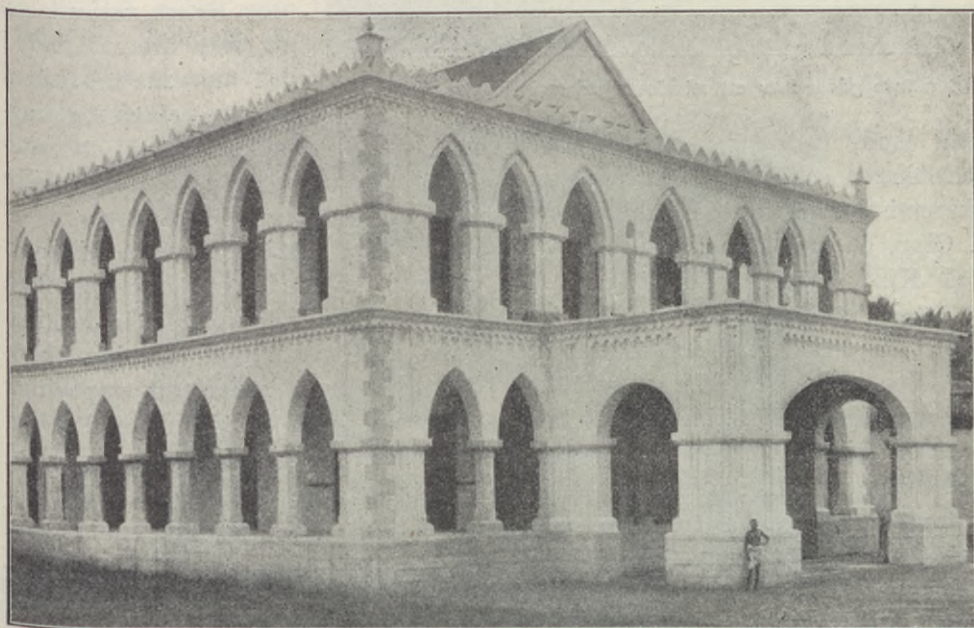
Även på den rent vetenskapliga forskningens område har läkaremissionen visat sig vara av värde. Ett stort antal missionsläkare deltaga i redigerandet av medicinska facktidskrifter, och dem har man att tacka för månget

framsteg i bekämpandet av tropiska sjukdomar.

Såväl genom själva verksamheten som ock genom utbildandet av infödda medhjälpare utbreda missionsläkarna de medicinska kunskaperna bland de hedniska folken. Vid det oerhörda tilloppet av patienter skulle arbetets börda nedbryta missionsläkarna, om de icke hade de infödda biträdenas

av olika orsaker har emellertid denna undervisning i många fall endast kunnat meddelas helt regelbundet. Man har därför jämförelsevis tidigt grundat särskilda skolor för utbildande av manliga och kvinnliga hjälpkrafter. Det finnes för närvarande 111 sådana med 677 manliga och 136 kvinnliga elever. Det största framsteget på detta område har Kina nyligen fått anteckna,

Ett amerikanskt missionssjukhus i Madura, Sydindien.

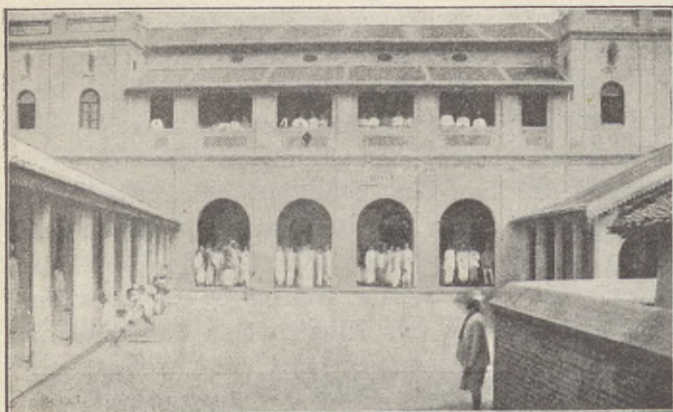
Sjukhuset har skänkts till sällskapet »American Board» av åtskilliga indiska furstar och filantroper såsom ett erkännande av det värdefulla arbete i medicinskt hänseende sällskapet utfört i Indien.

hjälp. 100, 200, ja 300 patienter per dag är på missionssjukhusen ingen sällsynthet. Den Rhenska missionens sjukhus i Pea Radja på Sumatra, som förestås av två europeiska läkare, kunde en sjukdag år 1911 anteckna 565 patienter.

Utbildandet av infödda medhjälpare är, som sagt, ett nödvändigt moment i läkaremissionens arbete. På grund

under det att Indien förut stod främst. Den plötsligt uppvaknande hungern efter västerländsk bildning gav påstötningen. Till och med den förra fullständigt främlingsfientliga regeringen befrämjade på alla vis planen för grundandet av en medicinsk högskola i Peking, bland annat genom beviljandet av ett ansevärt statsunderstöd. Huru långt man redan har kommit i

Den inre gårdan av ett missionssjukhus i Nagpur, Indien.

detta land, meddelar den kände missionsläkaren och ledaren för det tyska läkaremissionsinstitutet i Tübingen, d:r G. Olpp, då han säger:

»I Kina hava missionsläkarna till att börja med övertagit den ledande rollen av den enkla orsaken, att de voro den enda läkarekår på hela jorden, som förstod det kinesiska språket. År 1909 funnos 16 medicinska skolor med 5-årig utbildningstid, som leddes av missionsläkare. I tre av dem är

undervisningsspråket engelska, vid åtta undervisas i mandarindialekten och vid de övriga fem i respektive provinsers språk. Den medicinska högskolan i Peking, som den 16 februari 1906 högtidligt invigdes, kan redan se tillbaka på de första resultaten. Vid dess uppkomst hava tre missionsällskaps sjukhus slagit sig tillsammans och bildat ett professorskollegium av 12 europeiska medlemmar.

Efter 5-årigt studium hava de första två medicinarna avlagt sin stats-examen.

Detta är en betydelsefull händelse i jätterikets medicinska historia, ty det är första gången, som den kinesiska regeringen utdelat betyg åt unga läkare, vari uttalas, att dessa äro utbildade i den moderna medicinen och att de äga regering-

ens fulla förtroende. Detta är ett resultat av läkaremissionen, vars betydelse icke kan uppskattas högt nog.»

Engelska och amerikanska missionsällskap hava sedermera upprättat flera gemensamma högskolor, och de kinesiska missionsläkarnas förening beslöt för icke länge sedan att uppbringa antalet av dessa till 8 (Mukden, Peking, Chinanfu, Chengfu, Hankow, Nanking-Hangchau, Futschau och Kanton) ävensom att utvidga dem enligt de i Kina

En sal i ett missionssjukhus i Shanghai.

gällande föreskrifterna för inrättandet av universitet.

Men även genom andra kanaler förstå missionsläkarna att leda ut strömmen av vetenskaplig hygienisk kunskap till folket. Vi tänka härvid särskilt på deras litterära arbeten. Än taga dessa — såsom i Kina — formen av korta anslag på murarna (detta särskilt då farliga farsoter närma sig), genom vilka på folkligt språk och framställning värdefulla lärdomar givas om skydd mot smitta och behandling av sjuk-

I Kina, där missionsläkarna ha ett eget organ, »The China Medical Journal», är missionsläkarnas litterära verksamhet av särskild betydelse. Det gällde först och främst att skaffa en hel del nya uttryck, som fullständigt saknades i kinesiska språket, uttryck för de läkarevetenskapliga termerna. De enskilda läkarna hade till en början för sin undervisning eller sina arbeten bildat dessa uttryck självständigt och efter sin egen språkbegåvning. Följden var en babylonisk förbistring och omöjlig-

En kvinnlig kinesisk läkare utför en operation på ett sjukhus i Hankow.

domar. Än är det mindre skrifter och flygblad om pest, kolera, koppor, feber, munbehandling, barnavård, äktenskap, allmän hälsovård och annat. Emellanåt växa dessa arbeten ut till längre uppsatser eller folkligt hållna läroböcker, som icke blott kunna sättas i händerna på sjukvårdarna utan också lämnas till menige man. D:r Fisch på Guldkusten tillgrep ibland även den metoden att skicka cirkulär till hövdingarna i distriktet för att lägga dem på hjärtat nödvändigheten av hygieniska reformer.

het för de kinesiska läkareleverna att alltid förstå de utkomna arbetena, såsom de borde förstås. Det var nödvändigt att få en enhetlig terminologi. För detta ändamål tillsattes en kommission, vilken gjort ett så utmärkt arbete, att vägen numera är banad till överläggande av betydande medicinska verk och till erhållande av en inhemsk medicinsk litteratur i Kina. Därtill kommer även enhetlighet i läkarelevernas undervisning, då man naturligtvis överallt kommer att hålla sig till läroböckernas uttryckssätt. (Forts.)

Lektor Waldenströms | Vår missions-
hälsotillstånd. | föreståndare
har de senaste dagarna varit något
bättre till hälsan, så att han kunnat
sitta uppe någon stund och även bör-
jat arbeta något. Vi hoppas och bedja
till Gud, att hans tillstånd alltfort må
förbättras, så att vi om möjligt må få
honom tillbaka i arbetet.

* * *

Underrättelserna från | Under de se-
missionsfälten. | naste dagarna
ha åtskilliga brev från missionsfälten
anlänt till vår Expedition. Underrät-
telserna äro goda och uppmuntrande,
och särskilt vad Kongo angår, synes
verksamheten gå framåt på ett gläd-
jande sätt. Vi bedja våra vänner upp-
märksamma ett brev från missionär
S. A. Flodén, som är infört på annan
plats i detta nummer. Av detsamma
framgår, att Gud med sin rika väl-
signelse varit med i arbetet under
det gångna året. Vi kunna icke nog
tacka Gud för en sådan nåd. Då
Europas folk förblöda i ett fruktans-
värt krig, pågår Fridsfurstens arbete
i hednaländerna, och stora segrar vin-
nas där för hans rike.

* * *

Kinamissionens | Vi bedja även våra
25-årsjubileum. | vänner akta på den
skildring av vår Kinamissions 25-års-
jubileum, som missionär D. R. Wahl-
quist skrivit i detta nummer. Vad däri
framhålles, ger oss också den största
anledning att tacka vår Gud, som så
nådefullt lett arbetet under det gångna
kvartseklet, och som nu låtit missio-
närerna därute få samlas till en sådan
enastående högtidsfest. Gud välsigne
vår Kinamission alltfort!

* * *

Redaktions- | Enligt Missionsutskottets
skifte. | beslut har tillståndsbevis
att utgiva tidningen Missionsförbundet
efter missionssekreterare Wilh. Sjöholm
uttagits av sekreterare *J. E. Lundahl*.
I det vi meddela detta, bedja vi ock
få uttrycka den förhoppningen, att tid-
ningen och dess redaktion alltfort må
få vara inneslutna i missionsvännernas
förböner och intresse.

* * *

Platsfördelningen på | Befattningen
Expeditionen. | såsom expedi-
tionsföreståndare och yttre missionens
sekreterare efter sekreterare Sjöholm
har efter hans bortgång skötts av
sekreterare *J. P. Norberg*. I fråga om
den fördelning av arbetet, som måste
bli en nödvändig följd av missions-
sekreterare Sjöholms bortgång, har en
komité fått i uppdrag att till Styrelsen
inkomma med förslag. Styrelsen torde
komma att sammanträda någon gång
i början av april för att besluta i
frågan.

Missionssekreterare Sjöholms begravning.

Vår hemgångne missionssekreterares
begravning var en enastående högtid-
lighet. Fredagen den 18 februari kl.
1 e. m. hölls först minnesgudstjänst i
Immanuelskyrkan. Det stora templet

var fullsatt till sista plats. Kyrkan
var storartat dekorerad. Över orgel-
läktarens barriär hängde ett meterbrett
sorgflor, beströit med stjärnor, och
estraden nedanför var klädd med en

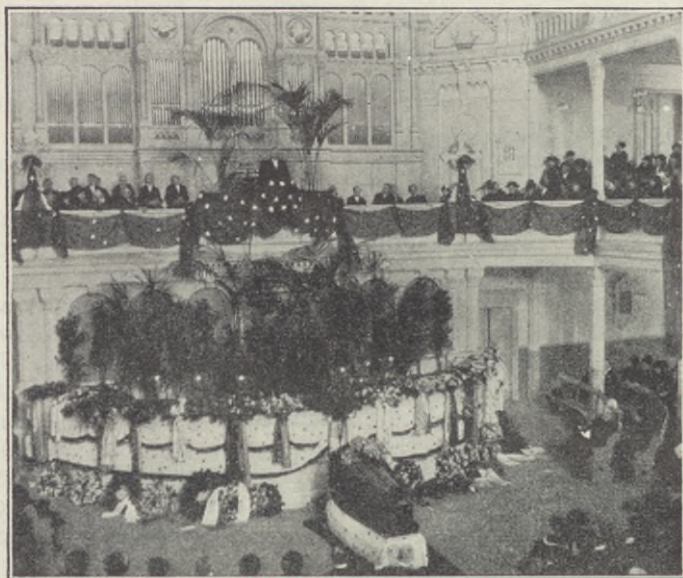

vit tygdekoration, försedd med svarta stjärnor. En massa palmer och andra växter prydde ock estraden. Stämningen var djupt gripande. Alla tycktes förenade i känslan av den förlust, som missionen lidit genom missionssekreterarens bortgång.

Under tonerna av en sorgmarsch inbars kistan och placerades framför estraden. Kistan bars av några av Sjöholms närmaste vänner. Då den placerats, sjöngs unisont sången »Saligade, som ifrån världens öden» o. s. v.,

Waldenström låtit införa i Svenska Morgonbladet vid underrättelsen om Sjöholms död, och frambar därefter till den bortgångne ett varmt tack från Svenska Missionsförbundets styrelse samt från skaran av missionsvänner i Sverige och i skilda världsdelar, som lärt känna honom. Till sist uttalade han ock ett hjärtligt tack till Sjöholms närmaste anhöriga.

Redaktör *Aug. Bohman* uppläste ett avskedspoem, varpå Missionsskolans kör sjöng en sång. Missionssekreterare

Från minnesgudstjänsten efter missionssekreterare Sjöholm i Immanuelskyrkan den 18 februari.

varefter predikant *Fritz Peterson* uppläste Davids 90:de psalm och ledde församlingen i bön. Direktör *Carl Bohlin* sjöng så Wennerbergs »Min själ längtar och trängtar efter Herrens gårdar». Härpå hölls det egentliga minnetalet av predikant *J. Nyrén*, som med utgångspunkt från Ebr. 11: 4: »Genom tron talar han ännu, fastän han är död», i korta, kraftiga ord skildrade sekreterare Sjöholms personlighet och livsgärning. Hans tal gjorde ett mäktigt intryck. Som avslutning uppläste han den hälsning, lektor

J. P. Norberg önskade på den avlidne få tillämpa Pauli ord till Timoteus: »Jag har kämpat den goda kampen» och framhöll, att Sjöholms liv varit ett liv i kamp och arbete för Guds riks-sak. I den kampen stod han troget och uthålligt, tills han föll. Han kämpade i kärlek. Talaren frambar ett personligt tack till den avlidne för gott kamratskap och dessutom ett tack från personalen på Svenska Missionsförbundets Expedition.

Sångaren *Överström* sjöng härefter ett par synnerligen tilltalande sång-

nummer, varefter rektor *G. Mosesson* uttalade en avskedshälsning från Missionskolan. Han uppläste därvid ett utdrag ur Sjöholms inträdesansökan till denna skola, vari det hette bland annat: »Utan tanke på att bliva en man, sådan som d:r Milne, vill jag dock säga som denne: Om styrelsen icke anser mig duglig att utgå som missionär, vill jag gå som tjänare. Jag är villig att hugga ved, bära vatten och göra vad som helst, blott jag kan få tjäna min himmelske Mästare.»

Komminister *K. Gasslander* talade om Herrens underliga ledning med sina barn och sitt verk på jorden. Sekreterare Sjöholms död har icke skett av en slump. När Herren kallar, har han en bestämd mening därmed. Kanske har han en plats på andra sidan floden, där han behöver den avlidne. Man må ock komma ihåg, att livets värde icke beror på dess längd utan på dess innehåll. Talaren slutade med ett tack till den hänsovne för det vittnesbörd om Herren Jesus, som han genom sitt verk och arbete givit.

Efter en sång av Missionskolans kör nedlades åtskilliga kransar vid baren: från Svenska Missionsförbundet genom redaktör *J. B. Gauffin*, från Svenska Missionsförbundets Expedition genom missionssekreterare *Norberg*, från Missionskolan genom rektor *Mosesson*, från Allmänna Svenska Missionskonferensens Arbetskomité genom doktor *Karl Fries*, från distriktsföreståndarekåren genom distriktsföreståndare *Nordquist*, från kongomissionärerna genom missionär *C. W. Lembke*, från kinamissionärerna genom missionär *O. Terning*, från Stockholms Ev. predikantförbund genom predikant *Henning Andersson*, från Lutherska Missionsföreningens Norra församling genom predikant *Nordstrand*, från Svenska Morgonbladet genom redaktör *N. P. Ollén* och från Västerås missionsförening genom predikant *O. Severin*. Var och en uppläste samtidigt inskriptionen på kransarnas band och uttalade några korta minnesord, allt vittnande om var-

ma känslor av tacksamhet och saknad. Bland övriga kransar märktes: från friherre *Erland Nordenskiöld*, Göteborg, Jönköpings missionsförening, Ev. Missionsföreningen i Göteborg, Betelförsamlingen i Hässleholm, Tryckeriaktiebolaget *Ferm*, Smögens missionsförening, *Vilohemmet* i Rättvik m. fl. samt dessutom ett stort antal från enskilda vänner till den avlidne och hans familj. I enlighet med en uppmaning i Svenska Morgonbladet hade flera av missionssekreterare Sjöholms vänner i stället för kransar lämnat in penningar till Svenska Missionsförbundets Expedition, vilka penningar av Missionsförbundets styrelse komma att användas för något ändamål, som man anser skulle ha varit förenligt med den avlidnes önskan och intresse.

Bland de vid minnesgudstjänsten närvarande märktes bland andra prinsen och prinsessan *Bernadotte*, generalen friherre *Axel Rappe*, professor *A. Kolmodin*, doktor *Karl Fries*, pastor *K. J. Montelius*, missionsdirektor *J. Lindgren*, direktör *Carl Norman*, direktör *E. Rinman*, kapten *Glimstedt*, åtskilliga riksdagsmän, ett flertal representanter från olika missionsorganisationer och samfund m. fl.

Som avslutning på högtidligheten sjöngs sången »Nattens skuggor sakta vika», varpå kistan under orgelns toner bars ut ur kyrkan.

I sorgtåget ut till graven deltog en stor människoskara, och ute på kyrkogården väntade även många. Jordfästningen förrättades av komminister *Gasslander*, och Missionskolans kör utförde ett par sångnummer. Även den korta stunden vid den öppnade graven var djupt gripande.

*

Såväl till Missionsförbundets Expedition som till Sjöholms efterlevande har ingått ett stort antal kondoleansskrivelser och telegram. Vi tillåta oss att här göra en liten axplockning därur:

Professor *A. Kolmodin* skriver:

Till Svenska Missionsförbundets Styrelse.

Oväntat och smärtsamt nådde mig i dag budskapet om att Eder missionssekreterare W. Sjöholm hemkallats från sin maktpåliggande uppgift. Det personliga förhållande, vari jag stod till honom sedan flera år tillbaka, och det stora värde, jag lärt att sätta på honom både såsom en kär broder och en trogen och hängiven medarbetare i den djupast sett, gemensamma uppgiften i kampen för Guds rike, ger mig en viss rätt att deltaga med Eder i sorgen och saknaden efter honom. Jag ber därför att få uttrycka mitt innerliga deltagande med Eder i den stora förlust Svenska Missionsförbundet gjort. Tomrummet blir svårt att fylla, men Herren vet, vem Han utsett att fylla det. Må Han giva Eder att finna honom.

Med broderligt deltagande hälsning

Eder i Herren

Ad. Kolmodin.

Pastor *Aug. Strömstedt* i Uppsala telegraferade å Fria Kristliga Studentförbundets vägnar:

Med anledning av missionssekreterare W. Sjöholms frånfälle beder jag härmed att å Fria Kristliga Studentförbundets vägnar få uttala vårt innerliga deltagande i den sorg, som genom förlusten av denne Herrens tjänare drabbat förbundet.

Aug. Strömstedt.

Missionssekreterare *Adolf Thomander* i Jönköping telegraferade å Svenska Alliansmissionens vägnar:

På det innerligaste deltagar Svenska Alliansmissionen med Eder i den stora förlust, som drabbat icke endast Missionsförbundet utan även svensk mis-

sion i allmänhet genom Sjöholms frånfälle. Vi tacka Gud för den avsonnades livsgärning och bevara hans minne i välsignelse.

Adolf Thomander.

Doktor *J. Byström* skriver:

Svenska Baptisternas Komité för missionen utom landet har djupt gripits av missionssekreterare Wilh. Sjöholms hädankallande. Vi vilja härmed uttala vårt deltagande i den sorg, som genom detta dödsfall isynnerhet drabbat Eder. Vi räknade missionssekreterare Sjöholm såsom en av vårt lands främsta missionsmän. Gud välsigne det vackra minnet av honom.

Även må nämnas, att *ärkebiskopen* i särskild skrivelse till lektor Waldenström uttalat sitt djupa deltagande med Svenska Missionsförbundet i den svåra förlusten samt även bett att få giva uttryck för det stora värde, han sedan flera år tillbaka lärt att sätta på missionssekreterare Sjöholm.

Tack!

Då det ej är oss möjligt att följa vårt hjärtas önskan att till var och en särskilt framföra vår tacksamhet, bedja vi på detta sätt till Svenska Missionsförbundets styrelse och expedition samt till alla församlingar, kommittéer och andra korporationer och alla enskilda missionsvänner landet runt, som uti vår djupa sorg visat oss så mycken kärlek och välvilja och innerligt deltagande, få frambära vårt värdsamma och ödmjuka tack. Allt vad Ni gjort och alla Edra bevis på vänskap och tillgivenhet ha för oss varit ovärderliga under dessa sorgens dagar, och minnet därav skall jämte det oförgätliga minnet av den bästa make och fader av oss i tacksamma hjärtan bevaras i de ensamhelens stunder, som nu återstå.

Emma Sjöholm.

Barnen.

Från vår yttre mission.

Från jubileumskonferensen
i Kingchow

den 8—14 november 1915.

Nere vid kanalstranden utanför Kingchows uråldriga mur ha en måndags-eftermiddag evangelistskolans elever och lärare samlats för att välkomna de med ångbåten från Hankow anlända deltagarna i den jubileumskonferens, som till minne av Svenska Missionsförbundets såväl i Amerika som Sverige 25 åriga verksamhet i Kina nu skall hållas. Ivrigt speja allas ögon utåt kanalen. För några timmar sedan har ångbåten anlänt till Shasi, och nu böra de 7 å 8 kilometerna per roddbåt på kanalen vara fullbordade. »Där komma de», säga plötsligt flera röster. Från några båtar höres kraftig, kristlig sång. Det är de väntade. Snart närma de sig stranden. Elevernas musikkår stämmer upp en välkomsthälsning, näsdukar vifta, och tusentals »smällare» blanda sitt öronbedövande brak i välkomsthälsningen. De väntade ha kommit. Där synes Missionsförbundets i Amerika vördade föreståndare, pastor E. G. Hjerpe, djupt rörd av detta oväntade välkomnande. Där ha vi missionärsparen Matsons och Skölds, nyss återkomna från en välbehörlig vila i hemlanden. De många åren på missionsfältet ha ej minskat utan ökat deras varma nit för och hoppfulla syn på missionsarbetet. Där ha vi flera andra både infödingar och utlänningar, vilkas namn utrymmet förbjuder mig att nämna.

Företrädna av eleverna tågar skaran till fots — några i bärstol — upp till

evangelistskolan. Den besvärliga undersökningen av allt resgods i stadsporten behöves ej, ty ämbetsmännen ha givit där tjänstgörande soldater order om att giva alla deltagare i konferensen fri passage. Ej nog härmed. Tvenne dagar före konferensen hade de inbjudit skolans utländska lärare till middag på handelsgillets hus i Shasi. Sannerligen, det är ett annat Kina nu än 25 år tillbaka i tiden.

Den skara, som träder in på skolans rymliga gård, där flinka händer prytt kapell och mottagningsrum med flaggor och grönt, är blott en del av högtids-skaran. Andra ha kommit till fots, i bärstol eller segelbåt från vitt skilda delar av de båda missionernas vidsträckta fält. Allas ansikten präglas av den största glädje och förväntan. Det är ju en synnerligt stor högtid, som skall firas. Inför densamma och i glädjen över att möta så många i Herren varmt älskade syskon och medarbetare glömmas lätt de långa resornas alla besvärligheter och obehag.

Från vår systermission närvara 18 missionärer, från oss 17, och de kinesiska deltagarna uppgå till inalles 243 personer.

I den rymliga evangelistskolebyggnaden, från vars ton Kinas, Sveriges och Förenta Staternas flaggor svaja i broderlig förening, har bostad beretts åt alla manliga deltagare, både kineser och utlänningar. Våra systrar få bo i de utländska lärarnas hus, och de kinesiska, ej så många till antalet, äro inkvarterade hos de infödda lärarefamiljerna. Väl är utrymmet trångt, men den goda sämjan störes ej av den minsta disharmoni. Här besannas ordspråket: Där sämjan är god, där är platsen stor.

Men huru lära känna så många som möjligt, huru komma ihåg deras namn? Även härför är det sörjt. Varje deltagare bär ett sidenband, på vilket hans eller hennes namn och station äro skrivna.

Efter tedrickning i skolans mottagningsrum och matsal skiljes man en stund för att på aftonen samlas till välkomstmöte i kapellet, vilket för att rymma alla blivit tillökat med ett skjul vid södra långväggen.

Klockan 7 samlas vi till välkomstmöte. Jag behöver ej säga, att kapellet är till trängsel fullsatt. En underbar stämning är rådande. Guds Ande vilar mäktigt över det hela. Ej

underligt, ty denna konferens har varit föremål för mycken bön. Efter sång och bön börja välkomsttalen. Först är det A. P. Tjellström, som med Jes. 63: 7, första delen, som text låter oss minnas vår egen ovärdighet och brist men ock Herrens stora nåd och välgärningar under tid, som flytt. »Må vi under dessa dagar erhålla så stor välsignelse, att vi bättre än tillförne må kunna tjäna vår Mästare, var och

Deltagare i jubileumskonferensen i Kingchow.

Från vänster till höger: Stående: Wahlquist (S), Kullgren (S), Tjellström (S), Fernström (S), Tonnér (S), fröken Johansson (A), fröken Sundqvist (S), fru Berg (S), fröken Mårtensson (A), Johnsson (A), Pedersen (A), fru Conradson (A), Conradson (A), Pettersson (A), Nelson (A), fröken Rodberg (A), Johnson (A).

Sittande: Fru Wahlquist (S), fru Kullgren (S), fru Fernström (S), fru Nelson (A), fru Mattson (A), Mattson (A), Hjerpe (A), Sköld (S), fru Sköld (S), fru Johnson (A), fru Pedersen (A), fru Pettersson (A), fröken Nilsson (A), fröken Ohlson (A), fru Johnson (A).

Sittande på marken: Fru Tjellström (S), Björkdahl (S), fröken Sköld (S), Fagerholm (S).

Obs! De som ha ett (S) efter namnet tillhöra Svenska Missionsförbundet i Sverige, och de som ha ett (A) Svenska Evangeliska Missionsförbundet i Amerika.

en på sin plats, och bliva dem vi verka ibland till mycken välsignelse», så slöt broder Tjellström sitt tal, varefter han med några ord hälsade pastor Hjerpe välkommen.

Så kom turen till läraren Markus Cheng, som talade å den kinesiska församlingens vägnar. Hans korta, innehållsrika tal, särskilt riktat till pastor Hjerpe, gjorde ett djupt intryck. Då han sade: »När herr Sköld för 25 år sedan kom ut, skrev han, att allt påminde honom om, att de voro i fiendeland, men nu finnas tusende kristna villiga att dö för Eder», var det mer än ett öga, som fuktades. Cheng uppläste sitt tal på engelska men återgav det sedan på kinesiska. Till sist kallade han upp sin äldste son, John, en liten pigg gosse på 6 år, ställde honom bredvid sig och sade: »Då herr och fru Sköld först kommo ut, var jag liten som John; då nu 25 år ha gått, har han nått min ålder och storlek. Må församlingen växa på samma sätt!»

Efter dessa hälsningstal fingo bröderna Hjerpe, Sköld, Matson och Heo, evangelist i Ho-yong, ordet.

Pastor Hjerpe uttryckte sin stora glädje över att vara i Kina. Vad han redan sett och erfarit: det varma mottagandet vid stranden, de många unga, som bereddes för predikokallet, den skara, som samlats till detta möte, sammanträffandet med missionärerna, allt hade rört honom till tårar. Han prisade Gud för förmånen att få utbreda evangelium i Kina och för den framgång detsamma haft. Han skulle gärna, om han varit några år yngre, velat stanna som missionär i detta land. Ävenså hälsade han från missionsvännerna i Amerika.

Missionär Sköld berättade om sitt första besök i Kingchow, vilket ägde rum en kall vinterdag 1893 i sällskap med missionär Tjellström och en evangelist. Den senare sade, då de begåvo sig iväg, att det skulle vara beklagansvärt, om de bleve mördade. Men Sköld tröstade honom med att Herren skulle

säkerligen bevara dem. Vid östra stadsporten, som leder in till mandschuernas stadsdel, numera till större delen i ruiner, tillfrågades de, om de voro katoliker eller protestanter. Och då svaret blev: »Vi tillhöra Evangelii kapell», förde en soldat dem in. »Som Tjellström är lång och jag kort, blevo vi tagna för far och son. Bägge voro vi klädda i kinesisk dräkt. Vi kommo lyckligt genom staden och fingo sälja våra böcker. Vilken skillnad på då och nu!» Sköld framförde slutligen hälsningar från lektor och fru Waldenström samt från ett större ungdomsmöte i Hjo.

Missionär Matson prisade Herren, som trots många hinder öppnat väg för honom att återvända till Kina. Huru gärna önskade han icke, att missionsvännerna kunde själva komma och se, vad Herren gjort i detta land! Till slut utbad han sig de närvarandes förböner, på det att han och hans hustru måtte bli till välsignelse i sitt arbete.

Evangelisten Heo, artig, som kinesen alltid är, menade, att pastor Hjerpe, Sköld och Matson mer än väl förtjänade ett välkommen. Även de andra missionärerna hade genom sitt arbete gjort sig förtjänta därav, »men vi kineser äro helt ovärdiga». Han önskade, att konferensen måtte bli ett möte inför Herren.

Efter dessa tal gjordes en stunds uppehåll, varunder tillfälle gavs till fritt samtal. Därefter företogs val av ordförande och sekreterare. Till ordförande valdes K. A. Fernström och evangelist Wang från Siang-yang och till vice ordförande Joel Johnson och evangelist Ts'en från Kiang-keo. Mötet avslöts med sång och bön.

Så var då konferensen öppnad. En blick på programmet visade, att vi hela veckan och följande söndag från morgon till kväll skulle vara samlade till möten av olika slag. Mer än en undrade nog, om krafterna skulle räcka till härför. Men det gjorde de. Och få voro de, som försummade något möte.

Alla ville vara med och bliva välsignade.

Varje morgon klockan 7 ringde det till morgonbön, som leddes av någon av de yngre evangelisterna. Klockan 10—12 hölls predikan. Tiden 2—4 e. m. var anslagen till diskussion. På kvällarna voro vi samlade till predikan, vittnesbördsmöte, diskussion eller sång. Vid ett vittnesbördsmöte, då erfarenheter från flydda tider plockades fram, berättade evangelisten Ts'en i Kiang-keo, som, då de första missionärerna kommo ut, var Skölds kock, att han till en början trodde, att Skölds kommit ut för att hålla matservering för utlänningar, enär alla de övriga missionärerna spisade hos dem.

Att här referera predikningarna bleve alldeles för långt.

Torsdagens förmiddagsmöte, varvid pastor Hjerpe talade över ämnet: »Det nya förbundets evangelister och vad Skriften lär om dem», fick en särskilt högtidlig prägel, emedan skolans diplom då högtidligen överlämnades till en elev, som strax före sista årsavslutningen på grund av sjukdom nödgades avbryta sina studier men som nu fullbordat dem. Sedan denne hållit sitt examens-tal inför de församlade och diplomtet med några hjärtliga ord av A. P. Tjellström räcks honom, ledde några i bön. Härefter trädde eleven åter fram och uppläste ett tack i bunden form till skolans lärare och elever, pastor Hjerpe och de församlade. Var och en hade sin vers, och för föremålet gjorde talaren efter varje vers tre djupa buggningar.

Vid diskussionerna behandlades följande frågor: Huru vinna de studerande för Kristus? Vad är det, som hindrar avgudadyrkaren att söka och mottaga Kristus? Huru föra dem till tro på Herren, som erkänna kristendomens förträfflighet? Huru nå alla ännu obrutna tegar inom vårt arbetsfält med evangelium? Huru skola vi få församlingsmedlemmar, som ej bevista gudstjänsterna, att göra detta? Kunna vi giva de kinesiska festerna

en kristen prägel? Huru bemöta adventisterna? Huru befrämja husandakten? — På lördagen, då missionärerna voro samlade till egna överläggningar, dryftade våra kinesiska bröder frågan om den kinesiska församlingens självstyrelse och självunderhåll.

Fredagen, jubileumsdagen, den stora dagen i högtiden, uppgick med strålende sol. Ej blott den dagen utan under hela konferensen hade vi emellertid det vackraste väder, man kunde önska. Vid morgonbönen lade evangelist Hsü från Wuchang oss på hjärtat vikten av att i arbetet ej följa egna uttänkta planer utan lära av Jesus och efterfölja honom. »Då blir det icke vårt utan hans arbete.» Klockan 9,30 ringde det åter till möte. Efter sång, bibelläsning och bön talade först en av systermissionens äldsta evangelister, Sen från Siang-yang. Han påminde om den gamla tiden, då folket ofta ropade, när de sågo missionärerna: »Döda dem, döda dem!» Den tiden är nu gången, men ännu återstå många svårigheter, ej minst då det gäller församlingens rätta ledning. I det kinesiska ordet »pan», göra, förekommer ett litet tecken, som betyder »li», kraft. Så vill Jesus leva i oss och vara vår kraft i arbetet, i bönen, i predikan. Nästa talare var missionär Matson. Han läste Ps. 126: 3 och Ps. 103: 2 och manade oss att ihågkomma Guds godhet och nåd, ty det stärker vår tro och gör oss rätt tacksamma. Gud har gjort stora ting. Då talaren våren 1891 första gången kom till Kingchow, fick han ett annat mottagande än nu. Då fanns det därifrån och ända till Siang-yang *icke en*, som hört evangelium. Nu finnas i de trakterna många kristna. Fastän detta är en orsak till stor glädje, är det likväl ej den största. Störst av allt är det att hava sitt namn skrivet i Lammets bok. Så manade han oss att i arbetet komma ihåg Jesus Kristus och minnas, att en helig Gud ej vill använda andra än heliga redskap. Matsons tal gjorde ett djupt intryck och kom mången att

fatta nytt beslut om ett fullare överlåtande åt Herren. Efter detta tal sjöngo våra svensk-amerikanska vänner en sång på svenska, till vilken även kineserna lyssnade med intresse, ehuru de ju ej kunde förstå den. Siste talare på förmiddagen var missionär Sköld, som tackade Herren för förmånen att få predika evangelium i Kina och berättade om den första tidens erfarenheter, särskilt vid språkets inlärande.

Klockan 1 kom militärguvernören för Shasi och Kingchow, general Shih, till häst, företrädd av en stor trupp soldater. Han jämte flera andra ämbetsmän, såsom distriktsmandarinen, polismästaren, postdirektören och en major för de i staden förlagda trupperna, hade nämligen mottagit inbjudan till eftermiddagens möte. De bjödos först på kinesisk middag. Klockan 2 samlades vi i kapellet. På talarestraden sutto bland andra generalen, distriktsmandarinen och ordföranden i Shasi handelskammare. Mötet leddes av missionär Tjellström. Först talade pastor Hjerpe, tolkad av M. Cheng. Han uttryckte sin glädje över vad han redan sett i Kina och lyckönskade landet, som medan andra nationer ligga i krig med varandra, åtnjuter fred både inåt och utåt. Så tackade han för all vänlighet, Kinas myndigheter bevisa missionärerna, och försäkrade, att dessas enda mål är att hjälpa landet. Därpå talade P. Matson om missionsarbetets ändamål och gjorde en hastig överblick över de båda förbundens verksamhet i Kina. Markus Cheng, som därefter hade ordet, framställde några av kristendomens huvudpunkter: en levande Gud, tro på Kristus, kärleksbudet. Härefter sjöngo tvenne elever en sång, varpå generalen reste sig för att tala. Det var ett tal, som sent skall glömmas. Ofta har jag hört framstående kineser tala berömmande om oss missionärer och vårt arbete, men därvid har jag alltid haft en känsla av att det mer varit smicker än allvar. Så var det ej denna gång. Generalen började med att erinra om att Kina länge varit ett tillslutet land,

och att det endast långsamt öppnats för ny kultur. Men i nydaningsarbetet ha missionärerna givit en ovärderlig hjälp. Han var ej främmande för alla de försakelser, dessa gjort genom att komma till Kina. Han visste ock, huru svårt de första missionärerna haft det. Men de hade kommit av osjälviska bevekelsegrunder. »Vi kineser sova och behöva väckas. Missionärerna vilja väcka oss. Vi böra vara tack samma för vad vi fått genom dem.» Till sist riktade han en enträgen uppmaning till de närvarande evangelisterna att med all flit leda de vilsegångna tillbaka till rätta vägen och med tålmod undervisa de okunniga om sanningen. — Under det jag hörde honom, tänkte jag: denne måste i någon mån ha blivit fattad av evangelium eller stå det mycket nära. Efter honom tackade distriktsmandarinen och ordföranden i Shasi handelskammare för vänligheten att inbjuda dem och för det goda arbete, missionen utför bland deras folk. Efter mötet bjödos ämbetsmännen tillsammans med missionärerna på kaffe i trädgården. Under kaffedrickningen rådde ett mycket livligt samtal. Våra gäster syntes mycket belättna med sitt besök.

Dagens sista möte hölls kl. 7. Vid detta predikade pastor Hjerpe, läraren Markus Cheng och evangelisten Ts'en. Följande dag, sedan morgonbön hållits, voro särskilda möten anordnade för evangelisterna och missionärerna. I de senares överläggningar, som inleddes med en trosstärkande predikan av pastor Hjerpe över Ef. 3: 14—21, deltog missionsföreståndaren. Vid detta möte tillsattes komitéer för att upprätta förslag till gemensam handbok och gudstjänstordning för de båda missionerna, för att utreda och inkomma med förslag om sätt, varigenom de kinesiska arbetarna kunna givas större inflytande på missionsarbetets ledning, samt huru de båda missionerna beträffande verksamhetsmetoder och lönevillkor för de infödda arbetarna må erhålla så stor likhet som möjligt. Ett annat viktigt beslut, som fattades, var att ingå till

de respektive styrelserna med förslag om att upptaga gemensam läkareverksamhet i Shasi och Kingchow.

På lördagskvällen hölls en mycket uppbygglig sångstund, då skolans elever och systermissionens missionärer glädde oss med god körsång. Under konferensens lopp ankommo telegram från Hauge-Synodens missionärer i Siangyang och från Hwangchow. Muntliga hälsningar framfördes ock från kamrater, som ej kunnat komma till konferensen.

På söndagen fortsattes mötena med predikningar på förmiddagen. Eftermiddagen var anslagen till gatupredikan, och på kvällen hölls avskedsmöte och nattvardsgång. Det hela avslöts med att de församlade stående sjöngo sången: »Må Gud vara med dig, tills vi mötas igen».

Så var då denna på välsignelser så rika konferens ett minne blott, men ett dyrbart minne. Följande dag skedde ett dyrbart minne. Följande dag skedde ett dyrbart minne. Följande dag skedde ett dyrbart minne. Vi, som tillhörde Svenska Missionsförbundet i Sverige, hade brått om att komma åter till våra stationer, där den egentliga årsdagen av vårt arbetes upptagande, den 25 november, skulle firas med särskilda högtidligheter. Våra kamrater från Amerika stannade kvar för enskild missionskonferens. Ur djupet av våra hjärtan prisa vi Herren för de flydda åren och för denna härliga jubileumskonferens i Kingchow, vissa om att dess välsignelser skola sträcka sig långt fram i tiden och lämna synliga spår efter sig.

Enligt uppdrag
D. R. Wahlquist.

Kibunzi den 29 dec. 1915.

Våra kära missionsvänner!

Frid!

Julen är över, och som posten nu skall gå ner till kusten, anser jag det

vara tillbörligt att sända en hälsning från Kongo och vårt kära Kibunzi.

Jag kan denna gång icke tacka för jullådor och dylikt, ty icke heller i år hava vi — på grund av kriget — kunnat få oss tillsänt en enda låda. Och tills julen var över, hade vi icke fått ett brev med julhälsningar eller ett löfte om pengar till julfest. Det kan ju därför vara av så mycket större intresse för vännerna att få höra, huru julen avlöpt. Själva togo vi saken lugnt, litande på Gud och våra vänners outtröttliga offervillighet.

Några premier åt byskolbarnen hava vi icke utdelat förutom sju stycken biblar till kvinnor, som lärt sig läsa. Till söndagsskolbarnen plockade vi själva ihop litet småsaker. At de flickor, som i småbarnsskolan lärt sig att läsa, utdelade vi 7 ex. av bibliska historien. Det var allt i den vägen. Men så ordnade vi om en gemensam måltid för alla, som kommo till stationen vid jul, omkring 600 personer. Och vi ha icke kommit på skam. Tredjedag jul kom post och penningar från vänner på olika platser i hemlandet, så att det räckte att betäcka alla omkostnader. Tack, vänner, Gud välsigne Eder!

Det nu snart tilländalupna året har varit *alldeles särskilt rikt på välsignelse*. Under julen fingo vi döpa 126 personer och återupptaga 46. Under året ha vi fått intaga i församlingen 389 medlemmar. Härav finnen I, kära vänner, som deltagen i arbetet, att det icke är lönlöst. Evangelisterna hava med två undantag varit mycket nitiska och trogna. De ha mycket att göra, isynnerhet där det finnes församling, dopkandidater och flera byar att tillse. Målet bör bli att öka lärarekåren och utvidga fältet så långt möjligt är, och detta även om det icke skulle bli så många vita missionärer. Vi måste söka att allt mera intaga en ledande ställning och lägga bördan på de svarta. I den vägen arbeta vi ock kraftigt numera.

Vad oss själva beträffar, så äro vi ganska krya. Dock måste jag erkänna,

att jag känner mig mycket trött. Mitt huvud värker och är ömt och tungt. Jag vet icke, vad det är. I övrigt har oss intet fattats.

Under det vi i år sett Guds Ande så kraftigt verksam ibland oss, har jag ofta tänkt: säkert ha vi en skara vänner inför Gud, bedjande för oss! Vilka

äro de? Fortsätten i Herrens namn! Sjelva vilja vi bedja och arbeta så mycket vi orka. — — »Se, jag kommer snart och min lön med mig!»

En fridens hälsning och tillönskan av ett gott nytt år!

Edert ringa vittne bland hedningarna
S. A. Flodén.

Från de ryska fånglägren.

Missionär *W. Sarwe*, vilken som be-
kant på officiellt uppdrag såsom med-
lem i en komité besöker de ryska fång-
lägren för att där utdela de kärleks-
gåvor, som komma från fångarnas an-
förvanter i Tyskland och Österrike, har
åter sänt oss ett meddelande om sina
erfarenheter. Brevet är daterat Trois-
kosawsk den 23 januari. Det heter
däri bland annat:

Denna plats ligger 250 km. från sta-
den Werchneudinsk. Troiskosawsk är
en ny rysk stad. Närmare gränsen ligger
den gamla karavanstaden Kiachta,
genom vilken allt kinesiskt te och andra
kinesiska varor gingo, innan sibiriska
banan blev färdig. På mongoliskt om-
råde alldeles här i närheten ligger en
tredje stad Maimaschin. Den verkar
som en fullständigt kinesisk stad. Där
finnes ock en mongolisk och en kine-
sisk guvernör. Med den förstnämnde
har jag skakat hand.

Jag har nu arbetat några dagar med
fördelning av »Liebesgaben» (kärleks-
gåvor) för krigsfångar från Tyskland
och Österrike. De ryska myndigheterna
ha som vanligt hjälpt till i arbetet här-
med. Därvid kommer jag dessutom i
beröring med tyska och österrikiska
läkare, även de krigsfångar, som hjälpa
till vid fördelningen. Dessa komma
mera än officerarna i beröring med
manskapet och veta väl, var hjälpen
bäst behöves. Dock är det klart, att
då det i lägren finnas sex till tio tusen
man och därutöver, så tager fördel-
ningen av gåvorna både tid och kraf-
ter i anspråk.

I Werchneudinsk kom jag på en gång
över oss följderna av detta ansträngande
och i viss mening farliga arbete. På
en gång sjuknade fyra stycken av oss,
två lindrigare men de andra två, fröken
Brändström, vår ministers dotter i Petro-
grad, och herr Zätterlöf, ganska svårt.
Den förra har varit med oss från början
och har jämte fru von Heidenstam stått
i främsta ledet i vårt arbete. De äro
båda utmärkta kvinnor, och det är för-
vånande, huru de hållit ut. Nu måste
fru Heidenstam följa med de sjuka till
Irkutsk. Annars var det meningen, att
både hon och fröken Brändström skulle
jämte mig följa med till Troiskosawsk.
Herr Zätterlöf är en ung man från
Örebro, mycket lämplig för detta ar-
bete. Mätte de båda snart bliva åter-
ställda från sin sjukdom!

I början av vårt arbete här inträffade
den ryska trettondedagen. Av läger-
kommendanten fick jag rättighet att
samla de evangeliska krigsfångarna till
bönestund. Det var omkring 400 tyskar.
Det är mina skönaste stunder på denna
resa, då detta tillåtes mig. Fångarna
voro den dagen i sina gamla kläder.
I dag, söndag, fick jag åter tillåtelse
att tala Herrens ord till dem i lägret.
De hade nu alla på sig sina nya uni-
former, som jag medfört och som kom-
mit direkt från deras hemland. Det
såg ut som en parad, och allas ansikten
strålade av fröjd. Inför denna anblick
kommer alltid över mig en känsla av
ovärdighet. Jag tycker det är en allt-
för stor nåd av Gud att jag får tjäna
i detta arbete.